

Nadvojvoda Janez.

Bilo je v dan 11. maja 1859. l., da je mirno v Gospodu zaspal največji prijatelj in dobrotnik štajerske zemlje, ljubljeneec vseh avstrijskih narodov, presvitli nadvojvoda Janez. Velika žalost je prevzela vsakega zvestega avstrijskega podložnika, ko je brzojav prinesel to pfežalostno vest. In kaj ne bi! Saj je imé presvitlega nadvojvode Janeza slovelo po vsem svetu in bilo znano kakor v visokih palačah, tako tudi v nizkih kočah priprostega kmeta.

Nadvojvoda Janez se je porodil v dan 20. januarja 1782. l. in je po kratkejši bolezni, pljučnim mrtvoudom, umrl v dan 11. maja 1859. l. v Gradci, glavnem mestu štajerske dežele, katero si je bil izvolil za svoje domovje. Debeli bi bila knjiga, kdor bi hotel na drobno popisati njegovo preblogo življenje in trudoljubno delavnost v državnih opravilih. Vede in umetelnost, obrt in kmetijstvo so imele v njem najkrepkejšega podpornika, obrtne in kmetijske družbe dobrega in milega očeta. On jim je bil najboljši svetovalec in v potrebah krepka podpora. Unehajal jih je k

delovanju ter z dejanjem in ljubeznivo besedo izpodbujal, da niso zaostale v napredku. V Gradci je preživel najlepše dni svojega življenja, ter delil dobrote na vse strani. Tu se je poročil v 3. dan sept. 1823. l. z Ano, poznejšo Meransko grofijo, kar ga je še bolj vezalo

na prelepo štajersko deželo, katero je goreče ljubil do poslednjega dne svojega življenja. Vse svoje dragocene zbirke iz živalstva, rastlinstva in rudništva je podaril graškemu muzeju, s katerim je spojeno tudi tehnično vseučilišče, ki je dobilo v čast in vedni spomin svojega ustanovnika in zavétnika imé „Jovanjšče.“ Rajnki nadvojvoda Janez je bil predsednik c. kr. kmetijske družbe štajerske, katero je on ustanovil ter jej bil s svojim lastnim posestvom „Brandhof“ najlepši izgled v gospodarstvu in živinoreji. A ne samo štajerska dežela, katere posebni ljubljeneec je bil nadvojvoda Janez, temveč tudi naša dežela Kranjska je izgubila z njim svojega velikega podpornika.

Bil je rajnki nadvojvoda pokrovitelj tudi naše c. kr. kmetijske družbe Kranjske ter ljubezniv prijatelj gospodarskemu in obrtnemu listu „Novicam“.

Truplo prebлагega nadvojvode Janeza prepeljali so v 21. dan maja 1869. leta iz Gradca na Tirolsko, kjer počiva v cerkveni rakvi, katero mu je dal

napraviti njegov sin, grof Meranski, v obližji svojega gradu pri Meranu. Tako se je izpolnila želja rajnega nadvojvode, ki si je želel po smrti počivati v tem prelepem kraju.

I. T.

Sanje.

Šarovčev Janezek je bil tak neporednež, da vam kar povedati ne morem. Spenjal in plazil se je na drevesa, nagajal otrokom, dražil jih, in okolo hiše razvlekel vse, kar mu je prišlo pod roke, samó da je nered delal. Matere ni nikoli slušal. Naj ga je mati še takó prosila: „Janezek, bodi priden!“ nič ni maral nagajivec. Zna se, da je to dobro mater zeló bolélo. „Le čakaj, nič te ne ljubim, ker si tako nagajiv in neposlušen,“ dejali so mu večkrat, „kar služiti pojdem in potlej dobiš drugo mater, ki te bode tepla, ako ne bodeš hotel ubogati“ . . . Ali vse to je bilo zamán — Janezek se ni zmenil za nobeno besedo. Nasmeljal se je materi v lice, pa stekel od njih proč . . .

Kaj nè, otroci ljubi, to je bil pač malopriden deček? Vi, to dobro vem, niste taki. Saj tudi ne smete biti, ker bi vas drugače dobri Bog ne ljubil in morda tudi ostro kaznoval. — Toda nikarte misliti, da je Šarovčev Janezek še zdaj tak. Kaj še! Krivo bi ga sodili, če bi tako mislili, ker on se je vže pobiljšal in je zdaj prav priden deček. Le poslušajte, povedati vam hočem, kaj ga je izpreobrnilo.

Hude, strašne sanje je imel neko noč naš Janezek. Sanjalo se mu je, da mu so dobra mati na smrt zboleli. Tam na postelji jih je videl ležati tako zeló izpremenjene. Oči so imeli vdrte, lica bleda, čelo mrzlo in mokro od mrtvaškega potú. Zdaj pa zdaj so odprli oči, vzdihnili tako milo, potem pa jih zopet zaprli, kakor bi hoteli zaspiti . . . Neizrečeno hudo jim je bilo. —

Sobo je razsvitljevala majhna brleča leščerba . . . Poleg postelje sta klečala babica in oče in še več drugih ljudi. Molili so. Janezek pa je sedel na postelji pri materinih nogah in kar nič ni mogel umeti, kaj se godi. Zdaj so odmolili navzoči in vstali. Oče so stopili bliže k postelji in babica za njimi. Tu je videl Janezek, kako imata oba solzne oči.

„Kaj jočete, babica?“ vprašal je.

„Oj, dete, joči tudi ti,“ dejala je babica, „joči in moli. Ali ne vidiš, kako zeló so bolni tvoja dobra mati, ali ne vidiš, da utegnejo zdaj in zdaj umreti?“

Zdaj je Janezek vse razumel. — Kakor bi trenil, udrl se mu je potok vročih solzá po mladem, nežnem lici. A te solze niso bile samó solze bridkosti, ki jo je občutilo nežno srčice, marveč bile so to tudi solze kesanja. „Zakaj bode umrla mamica? Zakaj me hoče zapustiti? Oh, najbrže zató, ker je nisem ubogal . . . oh . . . oh!“ takó je jel misliti skesani deček. — In solznega obraza se je približal vzglavji, razprostrl nežni ročici in oklenil se materi okolo vratú ter s tožnim glasom vprašal: „Kam hočete iti, mamica? Zakaj me hočete zapustiti?! . . . Oh, ostanite, ne hodite proč, saj vas ljubim, saj . . .“